

Ιστορία της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Το 'παράδειγμα' των Φιλοσοφικών Σχολών

Ενότητα: Διδασκαλία Παιδαγωγικής

Βασίλειος Φούκας
Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

**Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΣΤΗ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ (20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)
ΝΙΚΟΣ ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ**

Εισηγήτριες:

Δήμητρα Βαϊρλή και Κυριακή Μουτσοκάπα

Σεμινάριο 12ο

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Τέλη 19^{ου} αιώνα: αναδιοργάνωτο εκπαιδευτικό σύστημα.
- Δημιουργία ανάγκης για τη σύσταση έδρας Παιδαγωγικής.
- Κων/νος Ξανθόπουλος: ζητά να ιδρυθεί έδρα παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 1876-1877: Ο Ιωάννης Πανταζίδης διδάσκει Γυμνασιακή Παιδαγωγική.
- 1879: Ο Χρήστος Παπαδόπουλος διδάσκει διδάσκει Γενική Παιδαγωγική.
- 1893: Ίδρυση Παιδαγωγικού Φροντιστηρίου.
- 1896: Ο Δημήτρης Ζαγγογιάννης διορίζεται υφηγητής Παιδαγωγικής στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- 1893: Αναγόρευση Ευταξία ως Υπουργού Παιδείας.
- 1899: Νομοσχέδια Ευταξία.
- 1899: Σύσταση Έδρας Παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 1900: Υπουργός Παιδείας Στάης-καταργεί την έδρα της Παιδαγωγικής.
- 1901: Ο Ζαγγογιάννης απολύεται.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ

<http://www.greekencyclopedia.com/exarchoylos-nikolaos-naxos-1874-athina-1960-p2226.html>

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1874: Γεννήθηκε στη Νάξο.
- 1896: Απόφοιτος Φιλοσοφικής Σχολής Εθνικού Πανεπιστημίου.
- 1897: διδάκτωρ Φιλοσοφικής.
- 1901: Σπουδές στην Γερμανία στα Πανεπιστήμια Ιένης και Λειψίας.
- 1904: Καθηγητής του διδασκαλείου Αθηνών.
- 1906: αναγορεύτηκε υφηγητής της Παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 1905 –1907: διευθυντής του διδασκαλείου Πελοποννήσου.
- 1907-1910: διετέλεσε επιθεωρητής στα Γυμνάσια και Ελληνικά σχολεία της Πελοποννήσου.

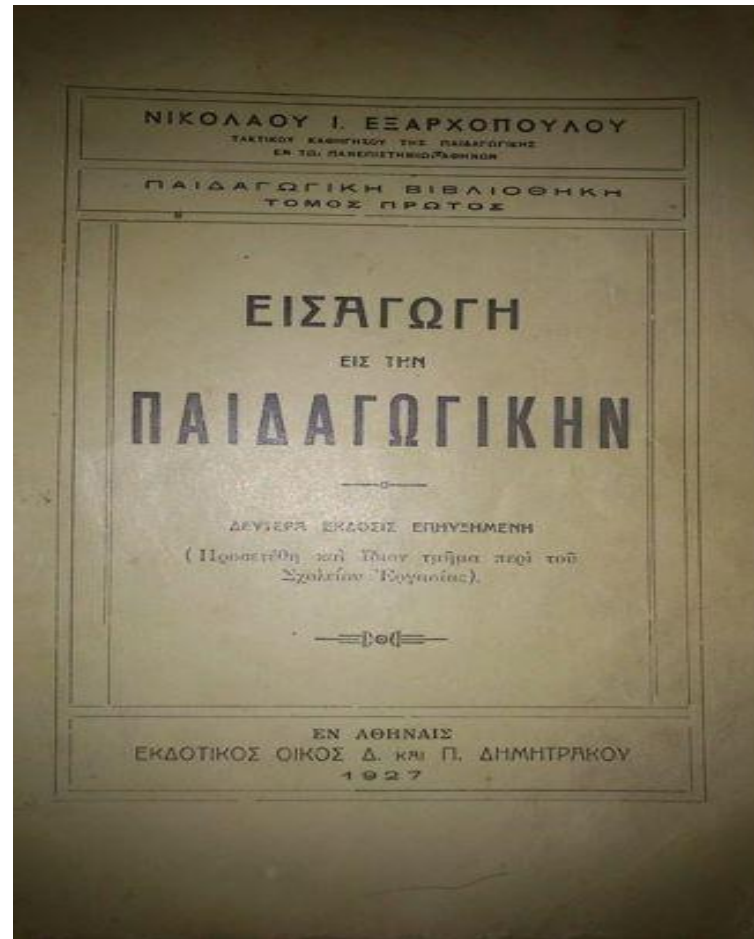

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1910-1912:ιδρυτής και διευθυντής του διδασκαλείου Μέσης Εκπαίδευσης.
- 1912: τακτικός καθηγητής Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής.
- 1923:ίδρυση του εργαστηρίου Πειραματικής Παιδαγωγικής.
- 1929:ιδρύει το Πειραματικό σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών.
- 1934-1935:πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- 1937:επίτιμος διδάκτωρ Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Ιένας.
- 1949: εξελέγη πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών.
- 1960: απεβίωσε στην Αθήνα.

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΝ»

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΝ»

- **ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ**

1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ-ΘΕΜΑΤΑ, ΑΤΙΝΑ ΑΥΤΗ ΕΡΕΥΝΑ.
2. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΣΠΟΥΔΗΣ ΑΥΤΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ.
3. ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ.
4. ΣΧΕΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΠΡΟΣ ΑΛΛΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΑΣ.
5. ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.

- **ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ**

1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΝ»

- **ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ**

1. ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ.
2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ.
3. ΤΙΣ Η ΑΛΗΘΗΣ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.

- **ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ**

1. Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΣ ΕΝ ΤΩ ΣΧΟΛΕΙΩ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.
2. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΚΥΡΙΟΝ ΓΝΩΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.
3. Η ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΕΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΤ' Α ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΒΙΟΝ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

- Παιδαγωγική είναι η επιστήμη που διδάσκει το πώς πρέπει να τελείται η συστηματική επίδραση στο παιδί.
- Στοχεύει στην αληθινή ευδαιμονία των ατόμων και στην πρόοδο όλης της κοινωνίας.
- Σκοπός της είναι η ευρύτατη καλλιέργεια και εξέλιξη των δυνάμεων του ατόμου.
- Απαραίτητη για την επιτυχία της διδασκαλίας είναι η βαθιά επιστημονική μόρφωση του παιδαγωγού.
- Η εμπειρία και η επιστημονική κατάρτιση είναι το παν.
- Η φύση του παιδαγωγού έχει μεγάλη σημασία στην εύρεση της σωστής μεθόδου διδασκαλίας.
- Ο παιδαγωγικώς αμόρφωτος διδάσκαλος αδυνατεί να σχηματίσει παιδαγωγική και διδακτική εμπειρία.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

➤ Δυο συνιστώσες :

1. Ο παιδαγωγός
2. Ο τρόφιμος

➤ Η αγωγή προσφέρεται μόνο στους ανθρώπους.

➤ Μόνο η παιδική ηλικία είναι κατάλληλη για να ξεκινήσει η αγωγή.

➤ Η αγωγή στοχεύει στη διανοητική και ηθική διάπλαση.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

- Η διαμόρφωση της αυτενέργειας του παιδιού.
- Η τελειοποίηση του τροφίμου.
- Η παροχή ισχύος.
- Η αγωγή προς δράση.
- Η διαμόρφωση τέλειων ανθρώπων και τέλειων πολιτών.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

- **Η παρατήρηση:**
 - Άμεση ή αντικειμενική παρατήρηση.
 - Έμμεση παρατήρηση.
 - Αυτοπαρατηρησία ή υποκειμενική παρατήρηση.
 - Παρατήρηση επί ζώων.
- **Το πείραμα:**
 - Παιδολογικό ή παιδαγωγικό πείραμα.
 - Πείραμα με ή άνευ οργάνων.
 - Ο πειραματιζόμενος έχει γνώση ή άγνοια του πειράματος.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

- Εφαρμογή πειράματος σε ένα παιδί ή σε ολόκληρη την σχολική αίθουσα.
- Παραλλαγές ανάλογα με το ερευνητικό φαινόμενο.
- Μια πειραματική μέθοδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επίτευξη πολλών στόχων.
- Χρήση physical και mental tests.
- Ο πειραματιστής πρέπει να τηρεί τους κανόνες του πειραματισμού.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

«Ἡ ἀγωγή σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ τὸν παῖδα προσωπικότητα, κεκτημένην ἰσχυρὰν καὶ ἠθικὴν βούλησιν, ἅμα δὲ νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὸν εἰς τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐξελίξῃ τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς δεξιότητας καὶ τὴν ἰδιοφυΐαν αὐτοῦ».

Ο παιδαγωγος ρυριδων καλλιαφας

- 1885: γεννήθηκε στη Δοβριάνη της Β.Ηπείρου.
- 1902-1907: Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών.
- 1916-1919: Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης Παιδαγωγικά και Φιλοσοφία.
- 1928: Θέτει υποψηφιότητα για την έδρα Παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- 1947: διαδέχεται τον Νίκο Εξαρχόπουλο στην έδρα της Παιδαγωγικής.
- 1949-1956: αναλαμβάνει τη διεύθυνση του ΕΠΠ και την εποπτεία του ΠΣΠΑ.

Ο παιδαγωγος ρυριδων καλλιαφας

- Μεταφράζει έργα του Gaudig.
- Διδάσκει μαθήματα Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας.
- Αρθρογραφεί στο Χριστιανικό περιοδικό «Ακτίνες».
- 1964: Απεβίωσε.

Χαρακτήρες η ψυχολογικοί τυποί

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Η ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΛΟΓΙΑ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.
- ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΚΡΕΤΣΜΕΡ
«ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡ»
- ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Κ.Γ.ΓΙΟΥΡΓΚ
«ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ»
- ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΚΡΕΤΜΕΡ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΟΥ
ΓΙΟΥΡΓΚ.
- ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ.
- ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ.
- ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

- Επιρροές από τη θεωρία του Κρέτση και του Γιούγκ.

Ὡς γνωστόν, ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου δέν παραμένει ἀμετάβλητος ἀπό τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου. Ἰδιότητας, τὰς ὁποίας ἔχει τὸ νήπιον, δέν τὰς ἔχει οὔτε ὁ ἔφηβος, οὔτε ὁ ἐνήλικος, οὔτε ὁ γέρον· καὶ ἀντιστρόφως ὁ ἔφηβος διαφέρει κατὰ πολλὰ καὶ τοῦ νηπίου καὶ τοῦ ἀνδρός καὶ τοῦ γέροντος

Ἰδιότητες ἀνθρώπου

διαφέρουν ανάλογα με τον άνθρωπο και την ηλικία
που παραμένουν αμετάβλητες. ιδιότητες

- Ο Παιδαγωγός ΠΡΕΠΕΙ να μελετήσει τις απόψεις των Κρέτση και Γιούγκ για να διαγνώσει τον ψυχολογικό τύπο στον οποίο ανήκει το παιδί.

Παιδαγωγικές αποψεις

- Το παιδί πρέπει να παιδαγωγείται μ'έναν συγκεκριμένο τρόπο.
- Ο παιδαγωγός οφείλει να λαμβάνει υπόψιν τις ατομικές διαφορές κάθε παιδιού- την εκάστοτε φύση κάθε παιδιού.
- Η διδασκαλία των μαθημάτων πρέπει να αποβλέπει στη διατήρηση της ψυχικής ισορροπίας των νέων.
- Ισορροπημένος είναι αυτός που έχει αναπτύξει όλες τις σωματικές και ψυχικές ιδιότητες.
- Δημοτικό: το παιδί δεν μπορεί να αναπτύξει τις ψυχικές του λειτουργίες.
- Προτείνει: A) Να διεξάγονται εκδρομές και γιορτές B) Να καλλιεργείται η αυτενέργεια του μαθητή.

Παιδαγωγικές αποψεις

- Εφηβεία: το σχολείο θα πρέπει να βοηθά το μαθητή να αναπτύξει κάθε ψυχική λειτουργία.
- Τα προγράμματα σχολείων της Μέσης Εκπαίδευσης οφείλουν να καλλιεργούν τις ψυχικές λειτουργίες του μαθητή.
- Προτείνει:
 - I. Να διδάσκεται ο μαθητής Φυσική- Χημεία-Βιολογία-Ψυχολογία.
 - II. Πολύπλευρη εκπαίδευση.
 - III. Ψυχολογία: να διδάσκεται στις 2 τελευταίες τάξεις της Μέσης Εκπαίδευσης ανα 2 ώρες την εβδομάδα.

Παιδαγωγικές αποψεις

- Η χαρακτηρολογία έχει Παιδαγωγική σημασία.
- Υγιεινή σώματος φροντίδα σώματος.
- Παιδαγωγική φροντίδα ανθρώπινης ψυχής
- Η Παιδαγωγική είναι δύσκολο να διδάσκει πάντα τον ομαλό βίο
- Εξάρτηση Παιδαγωγικής- Ψυχολογίας- Ψυχιατρικής.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

- Γλωσσικό ζήτημα.
- Δημοτική: αντιφάσεις.
- Καθαρεύουσα: σαφήνεια.
- Κομμουνισμός.
- Οι άνθρωποι διαφέρουν- όχι ισότητα αλλά δικαιοσύνη.
- Φασισμός: θεοποιεί το έθνος και το κράτος, προστατεύει τη θρησκεία και την οικογένεια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Υπέρμαχοι της καθαρεύουσας.
- Υποστηρικτές του σχολείου εργασίας.
- Σύνδεση της παιδαγωγικής με την ψυχολογία και άλλες επιστήμες.
- Επηρεάζονται από πολλούς παιδαγωγούς όπως ο Kerschensteiner, Gaudig, Herbart, Dewey, Πλάτωνα και Αριστοτέλη.
- Δίνουν βάση στη σωματική και ψυχική υγεία του παιδιού
- Τονίζουν τη σημασία της αυτενέργειας και της αυτοπαρατήρησης του μαθητή.
- Η παιδαγωγική επιστήμη είναι η κυρίαρχη μέθοδος επιστημονικής έρευνας.
- Ο διδάσκαλος έκτος από τη γνώση πρέπει να έχει και τα μέσα για να την εμφυσήσει στους παιδαγωγούμενους.

Βιβλιογραφία

- Νικόλαος Εξαρχόπουλος, *εισαγωγή εις την παιδαγωγικήν*, εκδοτικός οίκος Δ. Και Π. Δημητράκου, εν Αθήναις 1927
- Καλλιάφας, Σπ., 1935. *Χαρακτήρες ή ψυχολογικοί τύποι. Παιδαγωγικά και Κοινωνιολογικά πορίσματα*. Αθήναι: Δημητράκου.
- Αντωνίου, Χ., Ηρ., 2011. *Παιδαγωγοί και Παιδαγωγική στην Ελλάδα*. Αθήνα: Πατάκη.
- Μπουζάκης, Σ., 2011. *Πανόραμα ιστορίας της εκπαίδευσης. Όψεις και απόψεις*, τομ. Α. Αθήνα: Gutenberg

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Φλωρεντία Αντωνίου
Θεσσαλονίκη, χειμερινό εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

